

Вагомий внесок у вітчизняне документознавство та книгознавство

Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : Навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка. — Київ : Знання, 2014. — 405 с. — ISBN: 978-966-346-642-2.

У кінці 2014 року побачив світ навчальний посібник доктора історичних наук, професора кафедри бібліотекознавства і бібліографії Рівненського державного гуманітарного університету Г. Швецової-Водки "Загальна теорія документа і книги", що є другим виданням навчального посібника "Документознавство" (Київ, 2007).

У довіднику знаного вітчизняного фахівця у галузі документознавства, книгознавства та бібліографознавства розкрито основні теоретичні питання означених дисциплін, їх терміносистему, зв'язок із суміжними галузями знань, перспективи вивчення цього гуманітарного циклу знань.

Рецензований посібник суттєво доповнює навчальну дисципліну "Документознавство", яку опановують студенти як гуманітарних, так і негуманітарних ВНЗ країни.

Звернемось до структури і змісту видання. Автор суттєво доповнює концептуальні позиції колег з окремих тем фахової науки. Дослідження Н. Кушнарєнко, М. Слободяника, С. Кулешова, В. Бездрабко та ін. дають підстави вважати, що теоретичні здобутки і досягнення Г. Швецової-Водки збагачують вітчизняний науковий потенціал у галузі документознавства.

Як слушно зазначено у передмові до видання, "завдання посібника, що пропонується, — бути теоретичним вступом до документознавства і книгознавства, забезпечити єдиний підхід до класифікації документів взагалі та книг зокрема" (с. 13). Зміст посібника, як бачимо, відображає досягнення сучасного документознавства, ознайомлює із дискусіями провідних фахівців з документознавчих проблем, пропонує альтернативні підходи до їх вирішення, що має стимулювати самостійну творчу діяльність студентів.

Безперечно, що основні особливості означеного навчального посібника наближають його і до науково-дослідної, і до навчальної літератури, яка покликана підбивати підсумки наукових досліджень та результатів поглибленого вивчення студентами відповідних тем означеної дисципліни. Варто відзначити, що запропонований матеріал подано у спрощеній, доступній для сприйняття формі, що слугуватиме ефективному його засвоєнню.

Крім передмови, в посібнику для фахівців документознавства запропоновано 13 тем, в яких висвітлюються такі питання, як поняття про документ та його визначення, функціональна сутність, властивості та ознаки, інформаційна, знакова і матеріальна складові, класифікація та ін. Крім того, документознавство розглянуто як наука, охарактеризовано місце книги, її функції та властивості в системі документознавства, типи та жанри різноманітної літератури, а також види друкованих видань.

Головним у терміносистемі посібника є поняття "документ". У передмові автор слушно зазначає, що "велике значення надається розвитку та викладенню загальнопрофесійної для працівників сфери соціальних комунікацій дисципліни "Документознавство", яка здатна забезпечити єдність у вирішенні багатьох питань, пов'язаних із визначенням, класифікацією та характеристикою документів" (с. 11).

Посібник як складник будь-якої навчальної дисципліни має ознаки її теоретичної частини, а власне книга розглядається як важливий компонент документознавства і співвідношення "документ—книга".

Запропоноване видання — це вступ до документознавства та книгознавства. Довідник відображає авторську концепцію, побудовану на власних наукових дослідженнях і узгоджену з поширеними уявленнями про документ і книгу та розробками колег у сфері документа і книги, проблем документознавства та книгознавства.

Зміст навчального посібника висвітлює досягнення сучасного документознавства, ознайомлює з дискусіями з відповідних фахових проблем, пропонує альтернативні підходи до їх вирішення, що має стимулювати самостійну творчу діяльність студентів.

Якщо говорити про особливості навчального посібника, то його варто віднести, як зазначалось, до типу науково-дослідної літератури, яка покликана підбивати підсумки наукових досліджень в означеній сфері. Звичайно, у рецензованому виданні представлено не весь комплекс питань, пов'язаних із визначенням, класифікацією та історією розвитку різноманітних документів. Поглибити знання можна в межах курсів "Документознавство", "Управлінське документознавство", "Електронне документознавство", "Кінофотофондодокументознавство", інших споріднених дисциплін.

Навчальний посібник Г. Швецової-Водки органічно доповнює означені предмети. У виданні наголошено, що "відсутність детальної характеристики перелічених видів документів та деяких інших у цьому посібнику пояснюється необхідністю створення системи документознавчих навчальних дисциплін і відповідного їх навчально-методичного забезпечення" (с. 13).

Заслужує на увагу бібліографічна культурна видання. Всі посилання, бібліографічні описи, внутрішньотекстові та присторінкове бібліографічне оформлення підготовлені на основі відповідних нормативних документів, зокрема ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання", що набув чинності 1 липня 2007 р.

У кінці кожного розділу подано завдання та запитання для самоконтролю студентів, що є логічним завершенням викладу фахового матеріалу. Навчальний посібник має ґрунтовний науково-допоміжний апарат (іменний та предметний покажчики, список літератури на допомогу вивченню курсу "Документознавство" — всього 168 найменувань джерел).

Видання містить важливі присторінкові посилання на роботи українських (Н. Кушнарєнко, С. Кулешов, І. Нілова, О. Матвієнко), російських (Ю. Столяр, А. Михайлов, А. Соколов, К. Тараканов) та зарубіжних вчених-документознавців, на нормативні та довідкові видання. Це своєрідний науковий інструментарій, що допомагає заглибитись у

творчу лабораторію провідних фахівців галузі, визначити прикладну цінність їх робіт.

Навчальний посібник розрахований передусім на студентів вищих навчальних закладів гуманітарного та негуманітарного профілів. Він допоможе не лише поглибленому засвоєнню програмного матеріалу, а й буде підґрунтям для написання контрольних, курсових, дипломних робіт, сприятиме кращій орієнтації в майбутній роботі.

Відзначимо якісне поліграфічне оформлення навчального посібника, структурованість викладу, його відповідність змісту. Довідник, безперечно, збагачує як вітчизняне документознавство та книгознавство, так і споріднені з ними курси.

Рецензоване видання буде корисним аспірантам, які розробляють актуальні питання вітчизняного документознавства, викладачам документознавчих дисциплін, а також бібліотечно-бібліографічному загалу країни, діяльність якого тісно пов'язана з бібліотечною, архівною та видавничою справами.

*Михайло Геращенко,
професор НАУ*

*Людмила Добровольська,
доцент НАУ*

Надійшла до редакції 29 січня 2015 року